

Гарькавий Євгеній Миколайович

Воєнна академія імені Євгенія Березняка (м. Київ, Україна)

<https://orcid.org/0000-0001-5085-3704>

e-mail: militaryknu@gmail.com

Чумак Олександр Іллч

Воєнна академія імені Євгенія Березняка (м. Київ, Україна)

<https://orcid.org/0000-0003-3876-8149>

e-mail: ch_a_i@ukr.net

СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ

Резюме

У статті аналізуються основоположні принципи функціонування системи стратегічних комунікацій, які прямо чи опосередковано впливають на реалізацію державної гуманітарної політики.

З'ясовано, що державна гуманітарна політика є основним чинником легітимації публічної влади та може реалізовуватись використовуючи механізми стратегічних комунікацій держави. У контексті реалізації державної гуманітарної політики стратегічні комунікації забезпечують стійкість системи протидії інформаційним впливам. Адже ключовим компонентом протидії когнітивним впливам ворога є система комунікації, яка забезпечує прямий і зворотний зв'язок всіх об'єктів прийняття рішень.

Встановлено, що до цілей системи стратегічних комунікацій як інструменту реалізації державної гуманітарної політики можна віднести наступне: посилення демократичних процесів; підвищення рівня поваги до громадянина; досягнення стратегічних цілей держави; посилення партнерства з громадянським суспільством; сприяння діалогу між конфронтаційними групами; підвищення рівня прозорості діяльності органів державної влади; покращення взаємин з медіа; підвищення рівня довіри до рішень органів державної влади тощо.

Виокремлено основні завданнями системи стратегічних комунікацій як інструменту реалізації державної гуманітарної політики, які можуть

підвищити ефективності державного управління, зокрема в умовах широко-масштабної збройної агресії РФ проти України.

Ключові слова: стратегічні комунікації, гуманітарна сфера, гуманітарна політика, національна безпека, інформаційна безпека, гібридна війна.

Вступ

Становлення громадянського суспільства тісно корелюється із розвитком гуманітарної сфери та комунікативних процесів, які в ній відбуваються. Новітні виклики перед монолітністю і цілісністю систем колективного безпеки, а також реалії суспільно-політичної обстановки та економічної ситуації в Україні потребують посилення системи національної стійкості, ключовою складовою якої є гуманітарна політика. Забезпечення прав громадян у різних напрямках реалізації гуманітарної політики є невід'ємною складником демократичного процесу, що ґрунтується на засадах інклюзивності та сприяє загальному суспільному розвитку.

Одним із найефективніших інструментів реалізації гуманітарної політики є система стратегічних комунікацій, яка дозволяє забезпечувати комплексну комунікативну стратегію діяльності органів державної влади через формування стратегічних наративів та сприяє консолідації суспільства збільшуючи його стійкість перед потенційними впливами з боку агресора.

Водночас проблематика підвищення ефективності системи стратегічних комунікацій як інструменту реалізації державної гуманітарної політики, особливо у світлі широкомасштабної російсько-української війни та кризи глобальних механізмів колективної безпеки, на нашу думку, є недостатньо розробленою та потребує подальших наукових досліджень.

Методи дослідження

Для досягнення мети дослідження використано низку наукових методів, серед яких системний, структурно-функціональний, порівняльний та метод систематизації. Найголовнішим методом було обрано факторний аналіз, що продиктовано природою дослідження, а саме—визначення факторів, які впливають на дисбаланс системи стратегічних комунікацій у контексті планування та постановки цілей та завдань державної гуманітарної політики. Використовуються міждисциплінарні дослідження проблематики, діахронічні порівняння в аналізі як окремої країни так і порівняння між різними країнами, що дає змогу зробити висновки про удосконалення системи стратегічних комунікацій як інструменту реалізації державної гуманітарної політики.

Результати дослідження

Розвиток державної гуманітарної політики сприяє зростанню соціальної стійкості та згуртованості, суспільній реінтеграції, а також формуванню й реалізації політики із безпечної реінтеграції тимчасово окупованих територій. На сучасному етапі розвитку глобальних відносин гуманітарна політика України

відіграє важливу роль у зміцненні національної ідентичності та резистентності суспільства та є стримуючим чинником у контексті протидії гібридним загрозам.

Державна гуманітарна політика є основним чинником легітимації публічної влади та може реалізовуватись використовуючи механізми стратегічних комунікацій держави. Вона обґрунтовує її право управляти суспільством і реалізовувати ту чи іншу стратегію в контексті національної безпеки. Із змістовного боку державна гуманітарна політика є сукупністю системних механізмів і принципів, спрямованих на створення умов для функціонування гуманітарного простору суспільства, посилення його інтелектуального потенціалу, забезпечення всебічної духовної й творчої реалізації особистості та необхідної для цього соціодинаміки освіти, науки, мистецтва, літератури та інших складових духовного життя [1, с. 11].

У державній гуманітарній політиці стратегічні комунікації можна трактувати як скоординовану діяльність із загальнонаціональних комунікацій щодо впливу цільові аудиторії щодо сприйняття реформ у сфері гуманітарного розвитку держави. Відтак визначити роль і місце стратегічних комунікацій у процесі супроводження реформ у сфері реалізації гуманітарної політики можна на основі наступних положень:

- досягненні реформ із відкладеним результатом, оскільки видимість реформ настає в майбутньому, водночас започатковувати їх потрібно сьогодні. Стратегічні комунікації у цьому випадку відображають плановість ефекту реформ;

- органам державної влади необхідно мінімізувати негативне розуміння реформ у гуманітарній сфері. Стратегічні комунікації продукують наративи, які обумовлюють важливість змін, формує відповідні очікування цільової аудиторії, зменшує міру ентропії щодо планованих і впроваджуваних трансформацій;

- стратегічні комунікації сприяють реалізації змін з урахуванням інтересів громадянського суспільства загалом, а також окремих його груп. Зазначене мотивує цільові аудиторії до позитивного відношення до реформ;

- стратегічні комунікації формують т.зв. «політику одного голосу», що забезпечує координацію діяльності органів державної влади у інформаційно-комунікативному просторі;

- стратегічні комунікації органічно доповнюють наявний у державі інструментарій урядування [2].

Зауважимо, що у досконалії системі стратегічних комунікацій існує ряд основоположних принципів, які прямо чи опосередковано впливають на реалізацію державної гуманітарної політики. До таких принципів, зокрема, відносять:

- економічність (стратегічні наративи у сфері реалізації гуманітарної політики мають бути унікальними та не повинні дублюватись);

- прозорість (стратегічні наративи мають бути зрозумілими органам державної влади та громадянському суспільству);

- спільність (кожен меседж комунікації у сфері реалізації гуманітарної політики має бути поєднаним із стратегічними наративами держави);

– відкритість (суб'єкти реалізації стратегічних комунікацій повинні мати можливість гнучко використовувати потенціал комунікацій держави виходячи із реалій суспільно-політичної обстановки);

– повнота (механізми реалізації стратегічних комунікацій мають відповідати передовому технологічному прогресу та задовольняти всі запити громадянського суспільства) [3].

У контексті реалізації державної гуманітарної політики стратегічні комунікації забезпечують стійкість системи протидії інформаційним впливам. Адже найважливішим елементом протидії в умовах гібридної війни є стійка система стратегічних комунікацій. Потрібне рішення об'єктів впливу формуються шляхом зміни сприйняття тих чи інших процесів. На основі інструментарію стратегічних комунікацій забезпечується такий вплив на канали отримання інформації, зміст повідомлень, які переведуть рішення, що приймаються, у потрібне русло.

До цілей системи стратегічних комунікацій як інструменту реалізації державної гуманітарної політики можна віднести наступне: посилення демократичних процесів; підвищення рівня поваги до громадянина; досягнення стратегічних цілей держави; посилення партнерства з громадянським суспільством; сприяння діалогу між конфронтаційними групами; підвищення рівня прозорості діяльності органів державної влади; покращення взаємин з медіа; підвищення рівня довіри до рішень органів державної влади; забезпечення процесу управління через внутрішні комунікації тощо.

Планування заходів стратегічних комунікацій у контексті реалізації державної гуманітарної політики маже включати наступну послідовність:

1) аналіз макрооточення як сукупності чинників, на які не є можливим впливати взагалі або можна здійснювати незначний вплив, визначення найбільш перспективних напрямів з реалізації гуманітарної політики;

2) всебічний аналіз стратегічного потенціалу сил та засобів, які є у нашому розпорядженні та стратегічного потенціалу перспективних об'єктів впливу (цільових аудиторій);

3) підготовка проекту заходів, визначення їх місії і цілей;

4) внутрішня діагностика (оцінка сильних і слабких сторін) органів державної влади, які можуть відповідати за реалізацію проекту заходів;

5) розробка, оцінка і вибір альтернативних стратегій реалізації проекту заходів;

6) розробка і розгорнуте окреслення програми заходів із зазначенням термінів та виконавців;

7) реалізація програми заходів;

8) оцінка результатів і зворотній зв'язок [4].

Водночас можемо констатувати, що головними загрозами для зменшення ефективності використання механізмів стратегічних комунікацій у контексті реалізації державної гуманітарної політики на сьогодні є:

недосконалість державної системи стратегічних комунікацій; потужні пропагандистські й дезінформаційні кампанії рф, які супроводжують збройну агресію; дискредитація військово-політичного керівництва України використовуючи широкий спектр маніпулятивних технологій; широке залучення агентів впливу за кордоном для зміщення акцентів у сприйнятті російсько-української війни в бік безальтернативності українського спротиву; розмивання національної ідентичності та єдності українського суспільства тощо.

Для подолання зазначених проблемних питань система стратегічних комунікацій передбачає використання динамічного і безперервного зворотного зв'язку, що передбачає комплексний характер процесу реалізації заходів стратегічних комунікацій, які включають:

- розуміння ідентичності, установок, поведінки та культури;
- тенденції медіа та інформаційні потоки;
- соціальні та інші впливові мережі;
- політичний, соціальний, економічний і релігійні мотиви [5, с. 106-107].

Відтак, до рекомендацій щодо підвищення ефективності системи стратегічних комунікацій як інструменту реалізації державної гуманітарної політики можна віднести наступне:

- дотримання першочергових демократичних процедур суспільного розвитку;
- посилення диджиталізація органів державної влади;
- всебічний розвиток інформаційної культури громадянського суспільства в Україні;
- популяризація української мови та україномовного контенту;
- сприяння розвитку української блогосфери із підтримкою патріотичних лідерів громадської думки;
- розвиток української кіноіндустрії;
- посилення присутності українських медіа за кордоном;
- посилення державних механізмів протидії когнітивним впливам ворога;
- удосконалення нормативно-правової бази, що регламентує протидію дезінформації рф [6; 7, с. 181].

Висновки

Повноцінна робота системи стратегічних комунікацій, наявність цілісної системи лобювання національної ідентичності, просування українського контенту, підтримка вітчизняних виробників, посилення національно-патріотичної роботи з молоддю — всі ці механізми необхідні для підтримки ефективності реалізації державної гуманітарної політики.

Відповідно до передового міжнародного і українського досвіду, з метою підвищення ефективності державного управління, зокрема в умовах широкомасштабної збройної агресії рф проти України, основними завданнями системи

стратегічних комунікацій як інструменту реалізації державної гуманітарної політики можуть бути: формування стійкості представників держави і громадянського суспільства до когнітивного інформаційного впливу ворога; ліквідація наслідків дезінформації ворога, мінімізація репутаційних збитків для держави та окремих її інституцій; інформування громадянського суспільства щодо актуальних проблем та перспективних шляхів їх вирішення у гуманітарній сфері; підвищення позитивного іміджу держави на міжнародних відносинах; розвиток культури стратегічних комунікацій у органів державної влади та місцевого самоврядування; постійна підтримка та поглиблення міжвідомчої комунікативної взаємодії з питань реалізації гуманітарної політики шляхом імплементації механізмів до систем адміністративного управління тощо.

Список посилань

1. Оніщенко Н. М., Стоєцький С. В., Сунегін С. О. До питання про відповідальність держави перед громадянським суспільством. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 2. С. 9-13.
2. Соловійов С. Г. Супровід реформ: виклики для стратегічних комунікацій. URL: <https://eesa-journal.com/2017/02/27/suprovod-reform-vikliki-dlya-strategichnix-komunikacij/>
3. Рубцов В. П. Перинська Н. І. Державне управління та державні установи. URL: <https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/02/DERZHAVNE-UPRAVLINNYA-TA-USTANOVI.pdf>
4. Присяжнюк С. В. Планування заходів з реалізації гуманітарної політики. *Політичне життя: наук. журнал*. 2023 № 4. С. 71-76. DOI : 10.31558/2519-2949.2023.4.10
5. Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах: монографія / В. М. Бебик, С. І. Даниленко, В. В. Копійка та ін.; КНУ ім. Тараса Шевченка. Київ : ВАДЕКС, 2019. 441 с.
6. Гарькавий Є. М. Використання підходів програмно-проектного менеджменту в реалізації стратегічних комунікацій. *Політичне життя: наук. журнал*. 2024, № 1. С. 88-93. DOI : 10.31558/2519-2949.2024.1.13
7. Тарасюк В. М. Політико-правові засади застосування інформаційних технологій в умовах гібридної війни : дис. ... кан. політ. н.: 23.00.02 / Національна академія наук України. Київ, 2018. 235 с.

References

1. Onishchenko, N. M., Stoetskyi, S. V. & Suniegin, S. (2014). On the issue of the state's responsibility to civil society. *Journal of Kyiv University of Law*, No 2, 9-13.
2. Solovyov, S. G. (2017). Supporting reforms: challenges for strategic communications. URL: <https://eesa-journal.com/2017/02/27/suprovod-reform-vikliki-dlya-strategichnix-komunikacij/>.

3. Rubtsov, V. P., & Perinskaya, N. I. (2014). Public administration and state institutions. URL: <https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/02/DERZHAVNE-UPRAVLINNYA-TA-USTANOVI.pdf>
4. Prysyzhnyuk, S. V. (2023). Planning of measures for the implementation of humanitarian policy. *Political life: scientific journal*, No 4, 71-76. DOI : 10.31558/2519-2949.2023.4.10
5. Strategic communications in international relations: a monograph / V. Bebyk, S. Danilenko, V. Kopiika and others; Taras Shevchenko National University of Kyiv. Kyiv: VADEX, 2019, 441 p.
6. Harkavyi, Y. (2024). The use of program and project management approaches in the implementation of strategic communications. *Political life: scientific journal*, No 1, 88-93. DOI : 10.31558/2519-2949.2024.1.13
7. Tarasiuk, V. M. (2018). Political and legal bases of information technology application in hybrid warfare: dissertation: 23.00.02 / National Academy of Sciences of Ukraine. Kyiv, 235 p.

Yevhenii Harkavyi

Yevhenii Berezniak Military Academy (Kyiv, Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0001-5085-3704>

e-mail: militaryknu@gmail.com

Oleksandr Chumak

Yevhenii Berezniak Military Academy (Kyiv, Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0003-3876-8149>

e-mail: ch_a_i@ukr.net

STRATEGIC COMMUNICATIONS AS A TOOL FOR IMPLEMENTING THE STATE HUMANITARIAN POLICY

Abstract

The article analyzes the fundamental principles of functioning of the system of strategic communications, which directly or indirectly affect the implementation of the State humanitarian policy.

It is found that the state humanitarian policy is the main factor in the legitimization of public authority and can be implemented using the mechanisms of strategic communications of the state. It substantiates its right to govern society and implement a particular strategy in the context of national security. In the context of the implementation of the state humanitarian policy, strategic communications ensure the sustainability of the system of countering information influences. After all, the most important element of counteraction in a hybrid war is the process of communication, direct and feedback from all decision-making entities.

It is established that the goals of the strategic communications system as a tool for implementing the State humanitarian policy include the following: strengthening democracy; increasing respect for human beings; achieving the development goals of the State; establishing partnership with civil society; promoting dialogue between conflict

groups; increasing the transparency of public authorities; improving relations with the media; increasing the level of trust in the decisions of public authorities; ensuring the management process (internal communication), etc.

The main tasks of the system of strategic communications as a tool for implementing the state humanitarian policy, which can increase the efficiency of public administration, in particular in the context of Russia's large-scale armed aggression against Ukraine are highlighted.

Keywords: strategic communications, humanitarian sphere, humanitarian policy, national security, information security, hybrid warfare.

Стаття надійшла до редакції 07.04.24

© Гарькавий Є. М., Чумак О. І., 2024